

шибירימזון ממערת-הבריכה

מאט

ד. ו. זיצ'ק

במערת-הבריכה, שנחפרה על ידי הпроופ' ג. אביגד, נתגלו שיבירימזון שנפטרו לי לבדיקה. היו אלה בעיקר קליפות וזרעים של פירות, המשמשים למאכל.

נתגלו כאן כ-400 זרעי התמר *L. Phoenix dactylifera* (לח ז, 2:5). וכן נמצאו במקומות — זו הפעם הראשונה בארץ-ישראל — תמרים שלמים, ככלומר, פירות עם ציפת-הפרי הבשנית שלהם, שכבה שחורה וניכרים בה סימני התפקיד (שריפה) (لوוח ז, 2:7, 8, 9).¹

עם הממצאים האחרים, הרואים לציון מיוחד, נמנית פירות של דקל הדום המצרי — *Mart. Hyphaene thebaica* (Del.). אלה האחרונים לא נמצאו עד כה בחפירות הארכיאולוגיות בארץ-ישראל.² מקום-גידולם הטבעי הצפוני ביותר והיחידי בארץנו, הוא היום עין-יעידען, שבה גדרה קבוצה קטנה של דקלים ממין זה. איזור תפוצתם משתרע מצפון מצרים ועד לכו המשווה. כאן מצויים הם בחלקו המזרחי של חצי-האי סיני. קליפות הפרי החיצונית והביבונית (אפסול ומווקארפ), העשירות בסיבים סבוכים, נאכלות בדרך נגיסה. טעמן טוב, בדומה לזה של עוגת-זונגביל. — הממצא כולל 12 קליפות-פרי פנימיות (כלומר, את האנדוקארפ הקשה בלבד, שאינו נאכל), שלמות ושבורות (לווח ז, 2:13, 14, 15). בשני פירות נשתרמו

1. בספרות נזכרים ממצאים דומים ממצרים מתחום קברים מימי השושלות ה"יה"ע עד ה"כ"א. ראה: G. Schweinfurth, Neue Funde auf dem Gebiete der Flora des alten Aegypten, *Engler's Bot. Jhrb.*, 5, 1884, S. 189

2. בספרות נזכרים ממצאים דומים ממצרים מתחום קבר בדראע אַבּוֹרָלְגֶּנָּא idem., Die letzten botanischen Entdeckungen in מימי השושלת ה"יה"ב (den Graebern Aegyptens, *Engler's Bot. Jhrb.*, 8, 1886, S. 7 וביר-אל-באחארי מימי השושלת ה"כ"ב ומקבר Unger, Bot. Streifzuege auf dem Gebiete der Kulturgeschichte, *Sitzber. d. math.-naturw. Klasse d. K. Akad. d. Wiss.*, IV, 38, 1859, S. 106

גם הזרעים הקשים מאוד³. הפירות אינם נבדלים בצורתם ובגדלים מפירות רצינטיים.

במקום נמצאו קליפות-פרי שלמות ושבורות (עד 100 שברים) של הרימון (*Punica granatum* L.) (לוח ז, 2 : 10, 11, 12). הפירות קטנים מאוד וקטרם המשועני נע בין 3.5 ל-5 ס"מ. נראה הדבר, שהם היו מחולקים במספר קטן יותר של מגוונות מזה של פירות הונחים המקובלים היום, המכילים, בדרך כלל, 8 מגורות.

שיירימוזון האחרים הם: שברי פירות עם זרעים של החרוב (*Ceratonia siliqua* L.) (לוח ז, 2 : 6, 1); שברי אנדוקארפ של אגוז המלך (*Juglans regia* L.) (לוח ז, 2, 3); שברי אנדוקארפ של השקד (*Prunus amygdalus* Stokes) (לוח ז, 2 : 2); שברי קליפות של בלוטי אלון-התבור (*Quercus ithaburensis*) (4 : 2); שברי קליפות שימוש, כנראה, למאלל) (*Olea* (Decne.) Boiss. *Allium sativum* L.; ועוגת-בצל אחת עם שרשים של השום (*Allium europaea* L.).

3. ידועים כחומר-גלם לייצור כפתורים: נמנית עם מיני "השנהב הונגטאיילוי".